

VANTAAN KAUPUNKI
VANDA STAD

OSALLISENA SUOMESSA
DELAKTIG I FINLAND

Kotonaan lastaan hoitavien maahanmuuttajavanhempien kotoutumiskurssin ohjaajan opas

Kirsi Aho, opettaja, Vantaan aikuisopisto
Martta Hauru, opiskelija, Jyväskylän
ammattillinen opettajakorkeakoulu

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	2
2 KOTONAAN LASTAAN HOITAVIEN MAAHANMUUTTAJAVANHEMPIEN KOTOUTUMISKURSSI	3
3 KURSSIN TEEMAT.....	4
3.1 MINÄ JA PERHEENI.....	4
3.2 AJANILMAUKSET	6
3.3 ASIOIMINEN.....	7
3.4 TERVEYS JA HYVINVOINTI.....	8
3.5 MATKUSTAMINEN	9
3.6 KOTI JA KODINHOITO	10
3.7 ELÄMÄ SUOMESSA	11
4 OPPIMATERIAALEJA.....	12

1 JOHDANTO

Tämä opas on tehty Vantaan osaava vanhempi – hankkeen kohderyhmän suomen kielen opetuksen tueksi opettajille ja ohjaajille. Vantaan osaava vanhempi – hanke kuuluu valtioneuvoston asettamaan valtakunnalliseen Osallisena Suomessa – hankekokeilukokonaisuuteen, joka on osa uudistettua kotoutumislakia. Hankekokeilut toteutetaan 1.1.2011 – 30.6.2013 välisenä aikana 17 kunnassa, joissa 10 eri hanketta kehittää kotoutumiskoulutusmallia valitsemalleen kohderyhmälle. Kohderyhmät ovat 1) nopeasti työmarkkinoille suuntaavat, 2) erityistä tukea tarvitsevat, johon kuuluvat muun muassa lastaan kotonaan hoitavat vanhemmat ja 3) lapset ja nuoret.

Hankkeen kohderyhmänä ovat kotonaan lastaan hoitavat maahanmuuttajavanhemmat, jotka eivät pysty osallistumaan työvoimapoliittisille suomen kielen kursseilla, koska heidän lapsensa tarvitsevat vielä kotihoitoa. Tähän kohderyhmään kuuluvat tarvitsevat joustavan suomen kielen ja yhteiskuntatietouden opetusmallin, jossa lapsille on samanaikaisesti järjestetty turvallinen lastenhoito. Lastenhoito tulee toteuttaa lähellä vanhempien opiskelutiloja.

Tämän oppaan ovat laatineet opetushallituksen 31.12.2011 antaman aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta Vantaan aikuisopiston opettaja Kirsi Aho ja Jyväskylän ammatillisessa opettajakorkeakoulussa opettajan pedagogisia opintoja suorittanut opiskelija Martta Hauru.

Opas on tarkoitettu tueksi opettajille ja ohjaajille, jotka opettavat tai ohjaavat maahanmuuttajavanhempien suomen kielen opetusryhmiä asukaspuistoissa, avoimissa päiväkodeissa tai järjestöissä.

2 KOTONAAN LASTAAN HOITAVIEN MAAHANMUUTTAJAVANHEMPIEN KOTOUTUMISKURSSI

1. Mitä kurssilla opiskellaan?

Suomen kielen äiti-lapsi-kurssilla opiskellaan arjen selviytymistaitoja. Se jakautuu kuuteen teemaan:

- minä ja perheeni
- ajanilmaukset
- koti ja kodinhoito
- matkustaminen
- asiointitilanteet (esim. kauppa, Kela, posti, pankki)
- terveys ja hyvinvointi
- elämä Suomessa (työ ja koulutus, työn merkitys)

2. Kurssin tavoitteita

Tavoitteena on, että kurssin jälkeen opiskelijalla on varmuus siitä, että hän voi oppia suomen kieltä. Kurssi on herättänyt kiinnostuksen oppia kieltä ja halun oppia itsenäisesti.

Kurssin jälkeen opiskelija osaa

- kertoa itsestään ja perheestään.
- kellon, viikonpäivät, kuukaudet ja vuodenaajat.
- kodinhoitoon liittyvää sanastoa.
- matkustaa paikallisliikenteessä.
- asioida kaupassa.
- soittaa lääkärille sekä käydä lääkärin vastaanotolla.
- kertoa, mitä on tehnyt kotimaassa sekä mitä hän voi tehdä Suomessa.

Kurssin alkuvaiheessa painotetaan itsestä kertomista, numeroita sekä ajanilmauksia. Kurssin alussa tehdään alkutasotestaus, jonka mukaan opettaja suunnittelee kurssin tarkemmin. Opettaja sovittelee toteutuvan opetuksen opiskelijoiden lähtötason ja opiskelutaitojen mukaan. Pääpaino on puhumaan uskaltautumisessa eli kommunikatiivisuudessa. Puhumista painotetaan.

Kaikkien teemojen aikana tehdään puhe-, kuuntelu- lukemis- ja kirjoittamisharjoituksia. Sanelukirjoitus edellisen tunnin asioista on hyvä olla lähes jokaisen tunnin alussa.

3. Oppimateriaalit

Teemakuvausten jälkeen on luettelo suositeltavista oppimateriaaleista.

3 KURSSIN TEEMAT

3.1 MINÄ JA PERHEENI

AIHEALUE	KIELITIETO (=rakenteet ja kommunikaatiotaidot)
henkilötiedot	tervehdykset
<ul style="list-style-type: none"> nimi (etunimi, sukunimi) osoite kansallisuus henkilötunnus 	aakkoset numerot kysymyssanat
perhe (sukulaisuussanat)	olla-, puhua- ja asua-verbit
konkreettinen ympäristö (opetustila ja sen esineistö)	ko-/kö-kysymys negatiivinen vastaus opiskeluympäristön sanasto

TAVOITE

Oppija ymmärtää kysymyksen sekä oppii vastaamaan kysymyksiin. Hän osaa myös kysyä toiselta henkilötietoja.

- Kuka sinä olet?
 - Mikä on sinun osoite?
Missä sinä olet nyt?
 - Mikä tämä on?
 - Minkä maalainen sinä olet?
 - Mikä on sinun puhelinnumero?
 - Millainen perhe sinulla on?
 - Onko sinulla perhe?
 - Oletko suomalainen?
 - Kuinka monta lasta sinulla on?
-

OPPIMISEN AKTIVOINTIKEINOJA

TUTUSTUMISTA

TERVEHDYKSET: Materiaalia esim. Suomen mestari 1 -opettajanoppaassa

KYSYMYSSANAT: Opettaja kertoo ensin itsestään

– Minä olen (etunimi ja sukunimi- katsotaan kunkin opiskelijan kela-kortista, jos eivät tuttuja käsitteitä) ja sitten, miten tämä asia kysytään ja miten opiskelijan kuuluu vastata.

Ensimmäinen kysymys: Kuka sinä olet? Mikä sinun nimi on? Mikä on kurssin nimi?

Tätä harjoitellaan yhdessä ja pareittain. Tämän jälkeen voidaan opettaa aakkoset, jonka jälkeen voidaan kiertää luokassa ja kysellä toisten nimiä.

Toinen kysymys: missä?

Missä sinä asut? Missä kurssi on?

Opettajalla on kartta, josta hän näyttää, mikä on Suomi, Eurooppa ja opiskelijoiden kotimaat.

Kolmas kysymys: Mitä kieltä sinä puhut?

Neljäs kysymys: Minkämaalainen sinä olet?

Viides kysymys: Mitä kieltä / kieliä sinä puhut?

AAKKOSET

- opetellaan kirjainten nimet ja kirjoittaminen,
- aakkosten luettelemisessa on kiva lasten aakkoslaulu!
- luetellaan oman nimen aakkoset ja pari kirjoittaa nimen kuulemansa mukaan, samoin osoite (kun numerotkin aloitettu) ja maa, tai Suomen kaupunkeja yms.
- paljon kuullun ja ääntämisen harjoitusta yleensä

NUMEROT (perusluvut)

– harjoitellaan kysymään ja vastaamaan: Mikä sinun puhelinnumero on? Mikä sinun osoite on?

Kuinka monta lasta sinulla on?

-matematiikkaa: kysytään parilta helppoja laskutehtäviä

-numerosanelut

OLLA-verbi. Minä olen suomalainen. Minä en ole kanadalainen.

-KO/-KÖ- kysymys: Oletko suomalainen ja muita, mihin vastataan kyllä/ ei.

-helppo henkilötietolomakkeen täyttö (esim. Suomen mestari 1 -opettajaoppaassa on sopiva.)

PERHE: (kysymykset ja vastaukset)

Onko sinulla perhe? Kuinka monta lasta sinulla on? (lasten kuvailu: kuinka monta tyttöä ja poikaa, kuinka vanhoja, ovatko päiväkodissa, koulussa vai mukana tunnilla.)

Millainen perhe sinulla on? Sukulaisuussanojen opiskelu voi alkaa sanoista äiti, lapsi jotka ovat paikalla. Siitä laajennetaan ja kerrotaan omasta suvusta. Omia valokuvia voisi tuoda ja kertoa niistä.

TEKSTI, jossa esitellään joku perhe. Sen jälkeen voi esittää analyysin olla- ja puhua- verbien preesenstaivutuksesta.

Kysymykset tekstin henkilöistä. Opettaja kysyy ja opiskelijat kysyvät toisiltaan. Suullinen ja kirjallinen tuotos.

LUOKKA. Opiskellaan demonstratiivipronominit luokassa kiertelemällä ja tavaroita nimeämällä. Mikä tämä on?

3.2 AJANILMAUKSET

AIHEALUE

KIELITIETO (= rakenteet ja kommunikaatiotaidot)

kello	verbityypit 1-5 - jokapäiväiseen tekemiseen liittyviä verbejä: oman tavallisen päivän kulku
viikonpäivät	järjestysluvut
kuukaudet	kellonajoista puhuminen: mihin aikaan /moneltako kurssi alkaa ja loppuu; mihin aikaan teet mitäkin
päivämäärä	
vuorokaudenajat	joitakin adjektiiveja vuodenaikojen yhteydessä, esim. Suomessa talvi on...
vuodenajat	

TAVOITE

Oppija osaa vastata alla oleviin kysymyksiin. Hän osaa myös kertoa lyhyesti omasta päivästä.

- Mitä kello on?
 - Mikä päivä tänään on? Entä eilen? Huomenna?
 - Mikä kuukausi on?
 - Milloin sinä olet syntynyt?
 - Onko nyt kesä?
 - Kuinka mones päivä nyt on? Monesko päivä nyt on?
 - Mitä teet aamulla? Entä päivällä ja illalla?
-

OPPIMISEN AKTIVOINTIKEINOJA

KELLO

Mitä kello on? Milloin kurssi alkaa? Milloin kurssi loppuu?

Opettajalla on mukanaan kelloja ja niiden kanssa harjoitellaan sekä yhdessä että parin kanssa.

VIIKONPÄIVÄT

Opettaja tuo kalenterin tai piirtää taululle. Mikä päivä tänään on? Entä huomenna?

Milloin on kurssi? Milloin kauppa on auki? (opettaja voi tuoda lyhyitä mainoksia, joista etsitään kaupan nimi, osoite sekä aukioloajat)

VUODENAJAT

Mikä vuodenaika nyt on? Kalenterin ja vuodenaikaympyrän avulla opiskellaan myös kuukaudet.

VUOROKAUDENAJAT

Mihin kellonaikaan Suomessa on mikäkin vuorokaudenaika ja tässä voi kerrata tervehdykset.

OMA PÄIVÄ

Kuvamateriaalin avulla opiskellaan, mihin aikaan joku tekee jotakin.

Kysytään samat: Mihin aikaan sinä nouset ylös? jne.

3.3 ASIOIMINEN

AIHEALUE

KIELITIETO (= rakenteet ja kommunikaatiotaidot)

hinnan kysyminen	t-monikko
kauppasanastoa (ruoka-, huonekalukauppa) värit adjektiivit	yleisimmät sanatyypit (-nen, -e, -i) vaate-,

TAVOITE

Oppija osaa kysyä kaupassa hintaa.

- Mitä kirja maksaa?
 - Kuinka paljon kirja maksaa?
 - Kuinka paljon kirjat maksavat?
 - Millainen?
 - Minkä värinen?
-

OPPIMISEN AKTIVOINTIKEINOJA

NUMEROT

Hinnoista puhuminen, eurot, sentit

RUOKA, VAATTEET JA HUONEKALUT

Kotona olevat tavarat ja lisää kuvien avulla, yksikössä ja monikossa.

KIRPPUTORI

Järjestetään luokassa kirpputori. Tuotteet voivat olla lastenvaatteita tai vain kuvia.

HINTAVERTAILU

Opiskelijat käyvät lähikaupassaan ja kirjoittavat esim. mitä maito, peruna ja tomaatti jne. maksavat. Seuraavalla kerralla hintoja vertaillaan.

Opiskelijat voivat tuoda ruokakaupan ostoskuitteja, josta etsitään tietoa (osoite, päiväys, mitä maksaa jne.)

KIRJASTOKORTIN HANKINTA

Täytetään luokassa henkilötietolomake. Kerätään kirjastosanoja. <http://www.lib.hel.fi/fi-FI/suomi-selko/>
Mennään yhdessä kirjastoon. Kirjastosta saa myös opastusta.

3.4 TERVEYS JA HYVINVOINTI

AIHEALUE

KIELITIETO (= rakenteet ja kommunikaatiotaidot)

Minulla on pää kipeä.

omistusrakenne

Minulla ei ole pää kipeä.

olla-verbin imperfekti

Ajanvaraus ja peruminen/
siirtäminen fraaseina

OPPIMISEN AKTIVOINTIKEINOJA

OMISTUSRAKENNE

Opetellaan rakenne tuttuja tavaroita kerraten: minulla on (mitkä vaatteet jne.)

RUUMIS

Lauletaan ja jumpataan, (jos kyetään): PÄÄ, OLKAPÄÄT, PEPPU, POLVET, VARPAAT, POLVET, VARPAAT...

AJANVARAUS

Ajanvarausta harjoitellaan ensin valmiin tekstin avulla, sitten keskusteluja tehdään itse.

Harjoitellaan puhelinkeskustelua luokassa selät vastakkain, että tulee enemmän oikean puhelinkeskustelun tuntuma.

Jos aikaa jää, voi aiheeksi ottaa myös apteekissa asiointin ja lääkemääräysten ymmärtämisen. Lääkepurkeista voidaan opiskella, miten usein lääkettä tulisi ottaa ja miten.

TAVOITE

Oppija osaa kertoa lyhyesti, mikä häntä tai lasta vaivaa. Hän osaa varata ajan lääkärille ja perua ajan?

- Kuinka paljon sinulla on kuumetta?
 - Mikä sinulla on? Mikä sinua vaivaa?
 - Onko kaikki hyvin?
-

3.5 MATKUSTAMINEN

AIHEALUE

KIELITIETO (= rakenteet ja kommunikaatiotaidot)

Kulkuvälineet
aikataulut
lipun ostaminen

Paikansijat: missä, mistä, mihin

TAVOITE

Oppija osaa vastata ja kysyä tavallisimmissa matkustustilanteissa.

- Mihin tämä bussi menee?
 - Millä bussilla sinä tulet kurssille?
 - Mitä bussilippu maksaa?
 - Milloin bussi lähtee?
 - Miltä laiturilta bussi lähtee?
 - Miltä raiteelta juna lähtee?
 - Missä kurssi on?
 - Mistä sinä tulet kurssille?
-

OPPIMISEN AKTIVOINTIKEINOJA

PAIKANSIJAT

Opetellaan konkreettisesti asettelemalla luokassa tavaroita eri paikkoihin.

AIKATAULUTEHTÄVÄ

Opettaja tuo aikatauluja ja tekee tehtäviä.

Milloin bussi lähtee Tikkurilasta? Mikä bussi menee Länsimäkeen?

3.6 KOTI JA KODINHOITO

AIHEALUE

Kodin huoneet

kotitalous: ruoanlaitto, ruokalajit, imperatiivi
ruokailuvälineet, reseptit

kodinkoneet

hygienia

KIELITIETO (= rakenteet ja kommunikaatiotaidot)

täytyä-lause

kotityöhön liittyvät verbit, joista em. uudet rakenteet

TAVOITE

Oppija oppii kodin huoneiden nimet ja oppii kotisanastoa.

- Mitä teet keittiössä?
- Mitä syöt aamulla/päivällä/illalla?
- Mitä teet olohuoneessa?
- Mitä sinulla on olohuoneessa?
- Mitä sinun täytyy tehdä tänään?
- Mitä mies tekee kotona?

OPPIMISEN AKTIVOINTIKEINOJA

HUONEET ja niiden tyypilliset tavarat, koneet ja keittiön välineet opiskellaan kuvien avulla. Huonekaluista ja eri välineistä voidaan tehdä muistikortit. Kuvia on esimerkiksi Papunetin sivulla.

Tavallisia ruoka-aineita ja suomalaisia ruokia.
Mitä sinä syöt aamulla/päivällä/illalla?

Luetaan reseptejä ja opiskellaan ruoanlaittoon liittyvää sanastoa. Voidaan myös järjestää leivontapäivä.

HYGIENIA

Milloin ruoka on vanhaa? Mikä on viimeinen käyttöpäivä?
Missä tuote säilytetään?

3.7 ELÄMÄ SUOMESSA

AIHEALUE

KIELITIETO (=rakenteet ja kommunikaatiotaidot)

koulutus

- oma koulutushistoria
- Suomen koulutusjärjestelmä
-

työ

- ammatit
- työn merkitys Suomessa
- oma työhistoria
- työn hakeminen

Sanomalehti

- uutiset
 - työ- ja koulutuspaikat
-

TAVOITE

Oppija saa eväitä, mitä Suomessa voi tehdä. Millainen voi olla hänen polkunsa työelämään?

Mahdollisuuksien mukaan ohjataan oppijaa eteenpäin. Kerrotaan koulutuspaikoista sekä etsitään töitä tai työharjoittelupaikkaa. Jos on mahdollista, tutustutaan ainakin työvoimahallinnon sivuille (www.mol.fi),

OPPIMISEN AKTIVOINTIKEINOJA

KOULUTUS

Kerrotaan Suomen koulutusjärjestelmästä. Opiskelijat piirtävät omansa ja kertovat siitä toisille.

Opiskelijat voivat tuoda luokkaan, jos heillä on jo kouluikäisiä lapsia, opettajien kirjoittamia tiedotteita, joita luetaan.

TYÖ

Piirretään oma elämä janalle. Omasta elämästä kerrotaan toisille ja samalla harjoitellaan imperfektiä.

Voidaan käydä tutustumassa joihinkin työpaikkoihin tai pyytää vieraita luokkaan. Opiskelijat voivat myös haastatella suomalaisia tai maahanmuuttajia ja kysyä, miten he ovat päässeet töihin.

SANOMALEHTI

Sanomalehdestä luetaan aluksi otsikoita ja kuvia. Myöhemmin luetaan työ- ja koulutuspaikkailmoituksia. Mahdollisesti myös vastataan ilmoituksiin.

4 OPPIMATERIAALEJA

Internet-materiaalia

1. Eila ja Ossi (Kansalais- ja työväenopistojen liitto KTOL, Mika Lamminpää)

http://www.ktolhanke.net/bmvmaterials/index/files/File/pdf/eila_ ja_ossi.pdf

Materiaali lähtee alkeista. Apukielenä englanti. Ehkä hieman sekava, mutta kuunteluja voi käyttää. Kirjaan kuuluvan CD:n voi hankkia kirjastosta.

2. Oikeesti aikuisten (Turun kristillinen opisto)

http://www.turunkristillinenopisto.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=219&Itemid=211

Materiaali lähtee alkeista. Runsaasti lyhyitä tekstejä. Työelämälähtöinen materiaali.

3. Miten menee

<http://www.moped.fi/materiaali/tampere.html>

Nuorille tarkoitettu materiaali, mutta joiltain osin sopii aikuisille (esim. aikasanat, perhe, ajanvaraus, lääkärissä käynti ja tavalliset sairaudet).

4. Naapuri hississä (Helsingin kaupungin opetusvirasto)

http://www.hel.fi/static/opev/virasto/naapuri+hississa_koko+materiaali.pdf

Soveltuu erityisesti hitaille oppijoille. Kuvamateriaali soveltuu kaikille.

6. Sukellus Suomeen (Helsingin aikuisopisto)

<http://www.helsinginaikuisopisto.fi/helsinginaikuisopisto/sukellussuomeen.php>

Kaksi tasoa. Hitaalle kurssille ja peruskurssille sopivaa materiaalia. (kello, aikataulu, päivä, asuminen, talous, terveellinen ruoka, liikenne, yhteiskunta). Hyviä kuvia.

7. Laajasti kaikenlaista materiaali (esim. eriyttämiseen)

<http://www.moped.fi/materiaali/>

Osa tehtävistä on tulostettavissa, osa on internet-tehtäviä.

8. Suomea, ole hyvä

<http://www04.edu.fi/suomeaolehyva/>

Internet-tehtäviä, sopii itsenäiseen opiskeluun.

9. Supisuomea

<http://yle.fi/haku/default.fi.jsp?g1.qry=supisuomea>

Videoita eri aihealueilta. Sopii myös itseopiskelumateriaaliksi.

10. Papunet

<http://papunet.net/>

Runsaasti kuvia, joilla voi elävöittää opetusta. Täältä voi tilata selkokieliä esitteitä, lukea Selkosanomaa, pelata sekä lukea tarinoita. Sopii jo pidemmälle ehtineelle.

11. Miten maailma avataan tieto- ja viestintätekniikan kautta (Turun kristillinen kansanopisto)

http://mitenavataanmaailma.turunkristillinenopisto.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=32

Esim. kirjasto ja pankkisanastoa. Soveltuu maahanmuuttajille alkeisopetukseen sekä ihmisille, jotka eivät ole käyttäneet internetiä paljon.

12. Luetaan yhdessä -hanke

<http://www.lukutaitoverkosto.fi/images/stories/pdf/lukuaapinen.pdf>

Ideoita, miten suomea opetetaan lukutaidottomille.

13. Ymmärräks sää. Maahanmuuttajien koulutus

http://www.seure.fi/File/a80a7e63-8b33-4c76-8bab-4f93940f4635/maahanmuuttajien_koulutus+ WWW.pdf

Kirjat

1. Katja Asikainen: *Opettajan aarrearkku. Suomen kielen sanastoharjoituksia.*

Runsaasti ristikoita ja lyhyiden lauseiden tekemistä.

2. Sonja Gehring: *Suomen mestari 1. Suomen kielen oppikirja aikuisille. Opettajan opas.*

3. Satu Heikkilä ja Pirkko Majakangas: *Hyvin menee 1. Opettajan materiaali.*

4. Päivi Rinne ja Tiia Tempakka: *Opettajan ideareppu. Kommunikatiivisia harjoituksia suomen tunnille.*

5. Ulla Lappalainen: *Aamu* (sininen ja punainen kirja sekä tehtävä sivut)